

A low-angle photograph of a dandelion seed head in silhouette against a bright, overcast sky. The seed heads are scattered across the frame, with some in sharp focus and others blurred in the background, creating a sense of depth and movement. The overall color palette is dominated by the dark silhouettes of the dandelions and the pale, almost white, sky.

SLOVENIJA

N A T O

NATO PO PRAGI nove članice, novi odnosi, nove zmogljivosti

Vrhunsko srečanje v Pragi novembra 2002 je odločilno zaznamovalo zvezo NATO in Evropo. Odločitve, ki so jih voditelji držav članic sprejeli na vrhu, so namenjene modernizaciji zaveznitva, da bi se NATO lahko soočil z varnostnimi izzivi 21. stoletja tako učinkovito, kot se je z grožnjami prejšnjega.

Voditelji devetnajsterice so v Pragi izkazali svojo zavezanost, da zveza ostane ključna institucija za kolektivno obrambo njihovih držav, posvetovanja o varnostnih vprašanjih in skupne mirovne operacije.

V članstvo so v Pragi povabili sedem držav ter sprejeli ukrepe za izboljšanje vojaških zmogljivosti in poglobitev odnosov s partnerskimi državami.

NOVE ČLANICE

Vabilo za članstvo v zvezi NATO so prejele Bolgarija, Estonija, Latvija, Litva, Romunija, Slovaška in Slovenija. Te države so sedaj članice Evroatlantskega partnerskega sveta, ki pa je posvetovalno telo. Sedmerica že od leta 1999 sodeluje v Akcijskem načrtu za članstvo, pripravljalnem programu za prihodnje članice. Povabljenke so aktivne tudi v mirovnih operacijah predvsem v jugovzhodni Evropi. Pristopni protokoli s povabljenimi državami bodo podpisani 26. marca 2003, sedmerica pa bo polnopravno vstopila v zaveznitvo maja 2004.

Politika odprtih vrat

NATO nadaljuje politiko odprtih vrat za tiste države, ki sodelujejo v Akcijskem načrtu za članstvo, vendar v Pragi niso bile povabljene v zaveznitvo, so pa v času sodelovanja dosegle velik napredek. Zveza tako intenzivno podpira Albanijo in Makedonijo pri njenih reformah obrambnega in varnostnega sistema. Možnosti za vstop Hrvaške, ki se je pridružila programu leta 2002, pa bodo odvisne tako od njenih reform, kakor tudi od izpolnjevanja mednarodnih obveznosti, vključno s sodelovanjem z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije.

NOVI ODNOSI

Sodobni varnostni izzivi so preveč kompleksni, da bi jim bila lahko kos ena sama organizacija. NATO pri vzpostavljanju mreže varnostnih dogovorov, ki se medsebojno podpirajo in dopolnjujejo, sodeluje z Evropsko unijo, Organizacijo za varnost in sodelovanje v Evropi ter z Organizacijo Združenih narodov. Ob tem zaveznice poglobljajo in krepijo odnose s partnerskimi državami v evroatlantskem prostoru, z Rusijo in državami širšega sredozemskega območja.

Odnosi z Evropsko unijo

NATO in Evropska unija sta 16. decembra 2002 z Deklaracijo o skupni evropski varnostni in obrambni politiki poglobila strateško partnerstvo v prizadevanju za ohranjanje stabilnosti v Evropi. Deklaracija določa, da njuni odnosi temeljijo na:

- partnerstvu, ki naj zagotovi, da se bodo prizadevanja obeh organizacij v primerih reševanja kriz dopolnjevala, vendar ob hkratnem zavedanju, da imata organizaciji različno naravo;
- učinkovitem skupnem posvetovanju, dialogu, sodelovanju in transparentnosti;
- enakopravnosti in upoštevanju avtonomnosti pri odločanju ter interesih EU in NATO;
- spoštovanju interesov držav članic EU in NATO;
- spoštovanju načel Ustanovne listine OZN, Pogodbe o EU in Washingtonske pogodbe, da bi izpolnili enega od nujnih pogojev za stabilno evroatlantsko varnostno okolje, ki bo zavezano k mirnemu reševanju sporov. Tako nobena država ne bo mogla groziti drugim z uporabo sile, ob spoštovanju pravic in dolžnosti, izhajajočih iz mednarodnih pogodb ter preprečevanju enostranskih akcij;
- usklajenem, preglednem in medsebojno okrepljenem razvoju vojaških zmogljivosti, ki so skupne obema organizacijama.

Leta 2001 in 2002 se je partnerstvo že pokazalo za uspešno v Makedoniji, kjer sta NATO in EU skupaj preprečila državljansko vojno, Unija pa naj bi spomladi 2003 prevzela naloge sil NATO za nadaljevanje stabilizacije razmer v tej državi.

Odnosi z Rusijo

Države članice zveze NATO in Rusija sodelujejo kot enakopravne partnerke na področjih obrambnih reform, neširjenja orožja za množično uničevanje, iskanja in reševanja na morju, načrtovanja civilnih ukrepov v krizah, protiraketne obrambe na bojišču in boja proti terorizmu. Možnosti za poglobitev in okrepitev odnosov med Rusijo in zavezništvom niso bile še nikoli tako dobre kot prav zdaj.

Partnerstva

Partnerstva ostajajo osrednja tema politike zavezništv. Sodelovanje v Evroatlantskem partnerskem svetu in Partnerstvu za mir je občutno povečalo varnost in stabilnost v celotnem evroatlantskem območju. Akcijski načrt Evroatlantskega partnerskega sveta proti terorizmu je primer sodelovanja pri spopadanju z novimi grožnjami, ki v enaki meri zadevajo tako partnerice kot zaveznice. NATO je tudi okrepil Sredozemski dialog, ker se zaveda nujnosti tesnejšega sodelovanja z državami širšega sredozemskega območja.

Odnosi z jugovzhodno Evropo

Članice zveze NATO so odločene nadaljevati svoji mirovni misiji v Bosni in Hercegovini in na Kosovu, dokler ne bo dosežen trajen mir z delovanjem demokratičnih ustanov in varstvom človekovih pravic. Dejstvo, da so med povabljenimi v zavezništv tudi države iz jugovzhodne Evrope, kaže namen zveze NATO, da nadgradi svojo vlogo na tem območju in povečuje možnosti za vzpostavitev trajnega miru in stabilnosti.

Možnost za vključitev Bosne in Hercegovine ter Srbije in Črne Gore v Evroatlantski partnerski svet ter za sodelovanje v Partnerstvu za mir je odvisna predvsem od njih samih. Če bodo izpolnjevale svoje mednarodne obveznosti, sodelovale z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine na območju nekdanje Jugoslavije in nadaljevale reforme na področju obrambe, bo možnost za približevanje strukturam NATO lahko postala realna.

NOVE ZMOGLJIVOSTI

NATO je v Pragi sprejel odločitev za oblikovanje sil, ki se bodo lažje odzivale na novodobne grožnje in varnostne izzive. Izboljšanje zavezniskih obrambnih zmogljivosti zajema tri elemente: Praško zavezo za zmogljivosti, oblikovanje sil NATO za posredovanje in racionalizacijo vojaške poveljniške strukture.

Praška zaveza za zmogljivosti

Praška zaveza se od predhodnice, Pobude o obrambnih zmogljivostih, razlikuje v tem, da so se zaveznice zdaj trdno zavezale k izboljšavi zmogljivosti na več kot 400 področjih, ki so razdeljena v osem sklopov:

- kemična, biološka, radiološka in jedrska obramba;
- obveščevalne dejavnosti, opazovanje in določanje ciljev;
- nadzor iz zraka;
- poveljevanje, nadzor in komunikacije;
- bojna učinkovitost, natančno vodeni izstrelki in onemogočanje sovražnikove zračne obrambe;
- strateški zračni in pomorski prevoz;
- dotakanje goriva v zraku;
- enote za bojno podporo in podporo bojnemu delovanju.

Natove sile za posredovanje

Nove sile zveze NATO za posredovanje bodo tehnološko najsodobnejše opremljene in zato tudi bolj učinkovite. Poseben poudarek je namenjen njihovi mobilnosti, saj je od hitrosti večkrat odvisen uspeh misije. Tako se bodo sposobne v zelo kratkem času premestiti kamor koli bo potrebno. Obenem pa bodo pomenile začetek pospešenega posodabljanja in izboljšav zavezniških vojaških zmogljivostih, da bi te lahko bile kos porajajočim se varnostnim izzivom 21. stoletja.

Sile za posredovanje bodo vzpostavljene do oktobra 2004 in bodo polno operativno sposobne najkasneje oktobra 2006.

Nova vojaška poveljniška struktura

Nova vojaška poveljniška struktura bo imela dve strateški poveljstvi, eno operativno in eno funkcionalno. Sedež strateškega poveljstva za operacije bo v Belgiji in ga bosta sestavljali poveljstvo združenih sil za kopenske operacije in poveljstvo združenih sil za pomorske operacije. Strateško poveljstvo za preoblikovanje, s sedežem v ZDA, bo zadolženo za preoblikovanje vojaških zmogljivosti in pospeševanje poveztivosti zavezniških sil.

Ukrepi za boj proti novim grožnjam

Voditelji držav članic NATO so sprejeli tudi nov vojaški koncept za obrambo pred terorizmom, ki zajema večjo izmenjavo obveščevalnih podatkov in dogovore o usklajenem ukrepanju v primerih kriz. Zavezništvo sodeluje s partnericami pri uresničevanju Akcijskega načrta za civilno krizno načrtovanje, katerega namen je doseči večje zavedanje in pripravljenost civilnega prebivalstva na možnost napada s kemičnim, biološkim ali radiološkim orožjem. Načrt predvideva tudi pomoč ustreznim nacionalnim institucijam pri odpravljanju posledic morebitnih napadov.

Zveza je ob tem potrdila uresničevanje petih pobud za obrambo pred radiološkim, kemičnim in biološkim (RKB) orožjem, ki bodo povečale obrambne zmogljivosti proti orožju za množično uničevanje. Pobude predvidevajo:

- razvoj mobilnega laboratorija za RKB analize;
- oblikovanje skupine za posredovanje v primeru RKB napada;
- ustanovitev centra za obrambo pred RKB napadi;
- vzpostavitev zaloge cepiv;
- sistem za nadzor nalezljivih bolezní.

Večja vloga v operacijah za podporo miru

NATO bo pomagal Nemčiji in Nizozemski na določenih področjih ob njenem skupnem prevzemu poveljstva nad Mednarodnimi silami za obrambno sodelovanje v Afganistanu, ki delujejo pod okriljem Organizacije združenih narodov. Gre za prvo neposredno sodelovanje zavezništva v operacijah v podporo miru izven Evrope.

NASLEDNJI KORAKI

Z reformami, pobudami in programi, o katerih so se voditelji držav članic dogovorili na vrhu v Pragi, se je zavezništvo začelo preoblikovati, da bo lahko izpolnjevalo svojo osnovno nalogo - varovanje ozemlja, prebivalstva in sil članic NATO pred vsemi grožnjami ter izzivi. Načrt je zelo obsežen, vendar je tudi realističen in izvedljiv. Ohranitev varnostnih vezi prek Atlantika, ki so uspešno delovale pol stoletja, pa je odvisna prav od uresničitve sprejetih besed v učinkovita dejanja.

Za več informacij: Natofon 080 2122, <http://nato.gov.si>